

Toruń, 9.06.2022 r.

Arkadiusz Bożejewicz
Wydział Nauk Historycznych
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Streszczenie rozprawy doktorskiej
**Wojna polsko-szwedzka 1625-1629. Pruski teatr działań wojennych,
przebieg kampanii, rozwiązania taktyczne i operacyjne**

Prowadzona w latach 1625-1629 wojna polsko-szwedzka, tzw. wojna o ujście Wisły była kontynuacją wojen polsko-szwedzkich staczanych z przerwami od 1600 r. w wyniku sporu między polską a szwedzką linią dynastii Wazów o tzw. „Dominium Maris Baltici”

Tematem niniejszej dysertacji jest nie tylko opisanie innowacji taktycznych, ale też opisanie samego konfliktu. Przedstawiono przyczyny licznych jak na względnie krótki konflikt innowacji taktycznych oraz podjęto próbę odpowiedzi na pytanie, dlaczego Rzeczpospolita tę wojnę przegrała. Praca skupia się wyłącznie na tzw. pruskim teatrze wojennym, obejmującym obszar dzisiejszych województw Pomorskiego, Kujawsko-Pomorskiego, Warmińsko-Mazurskiego oraz Obwodu Kaliningradzkiego. Uwzględniono też marsz Streiffa i Teuffela przez obecne Pomorze Zachodnie oraz walki na terenie północnego Mazowsza i Ziemi Dobrzyńskiej, jako przyległe i bezpośrednio związane z prowadzonymi w Prusach kampaniami. Ramy chronologiczne, ze względu na opisywany obszar działań ograniczono tylko do lat 1626-1629.

Praca składa się ze wstępu, siedmiu rozdziałów, w tym zakończenia oraz aneksów. W pierwszym rozdziale opisane zostały kraje biorące udział w konflikcie, ich ustrój, wojskowość, potencjał społeczny i gospodarczy, cele. Ze względu na powiązanie opisywanych wydarzeń z wojną trzydziestoletnią, oprócz Szwecji, Polski i Prus pokrótce opisano też inne państwa pośrednio zaangażowane w omawiany konflikt i ich związki z walczącymi. W drugim rozdziale, dla lepszego zrozumienia opisywanych wydarzeń, zostały też omówione w skrótowy sposób najważniejsze konflikty toczone równoległe, mające bezpośredni wpływ na walki polsko-szwedzkie. Główną część tej pracy stanowią kolejne cztery rozdziały podzielone według kolejnych lat wojny (1626, 1627, 1628 i 1629), mające charakter kronikarskiego opisu każdej kolejnej kampanii. Siódmy rozdział, to zakończenie, podsumowanie i wnioski. oprócz standardowego opisu wydarzeń dodano również słownik

stopni wojskowych, wykaz miejscowości zarówno inflanckich jak i pruskich, kalendarium wydarzeń, biogramy oficerów biorących udział w starciach ze strony polsko-litewskiej, szwedzkiej, habsburskiej i pruskiej, a także mapy i plany bitew oraz kampanii.

Z dotychczasowych badań wynika, że konflikt ten miał znaczny wpływ na toczące się równoległe wojny w Zachodniej Europie, zaś zarówno polsko-litewska Rzeczpospolita jak i Królestwo Szwecji zaangażowało w jej rozstrzygnięcie środki na niespotykaną wcześniej skalę. Oba kraje wykształciły dzięki temu kadry kompetentnych dowódców wyższego i średniego szczebla, umiały dostosować do wymagań przeciwnika nowe rozwiązania taktyczne, organizacyjne, fiskalne i ustrojowe. Wojna była też impulsem do przeprowadzenia gruntownych reform i miała wpływ na dzieje polityczne obu mocarstw.

Arkadiusz Białkowski

Toruń, 9.06.2022 r.

Arkadiusz Bożejewicz
Faculty of History
Nicolaus Copernicus University in Toruń

Summary of the doctoral dissertation
Polish-Swedish war 1625-1629. Prussian theater, campaigns, tactical
and operational solutions

Waged in the years 1625-1629 Polish-Swedish war, the so-called the war for the mouth of the Vistula river was a continuation of the Polish-Swedish wars fought with breaks from 1600 as a result of a conflict between the Polish and Swedish lines of the Vasa dynasty about the so-called "Dominium Maris Baltici"

This dissertation is about tactical innovations, but also about the conflict itself. The reasons for numerous of tactical innovations for the relatively short conflict, were presented and was made an attempt to answer the question why the Polish- Lithuanian Commonwealth were defeated. The work focuses on the so-called Prussian Front, covering the area of today's Districts Pomeranian Voivodeship, Kuyavian-Pomeranian Voivodeship, Warmian-Masurian Voivodeship and Kaliningrad Oblast. Streiff and Teuffel's march through the present-day West Pomeranian Voivodeship was also taken into account as well as the fighting in northern Mazovia, as adjacent and directly related to the campaigns carried out in Prussia. The chronological framework, due to the area of activity described, was limited only to the years 1626-1629.

The work consists of an introduction, seven chapters, including the ending and annexes. The first chapter describes the countries participating in the conflict, their political system, military, social and economic potential, and objectives. Due to the connection of the described events with the Thirty Years' War, apart from Sweden, Poland and Prussia, other countries indirectly involved in the conflict and their relations with the combatants are also briefly described. In the second chapter, for a better understanding of the described events, the most important parallel conflicts having a direct impact on the Polish-Swedish war were also briefly discussed. The main part of this work consists of the next four chapters divided according to the subsequent years of the war (1626, 1627, 1628 and 1629), which are a chronicle description of each campaign. The seventh chapter is the ending, summary, and

conclusions. In addition, were added a dictionary of military ranks, a list of both Livonian and Prussian towns, a calendar of events, biographies of Polish-Lithuanian, Swedish, Habsburg and Prussian officers and maps of battles and campaigns.

This studies show that this conflict had a significant impact on the parallel wars in Western Europe, and both the Polish-Lithuanian Commonwealth and the Kingdom of Sweden engaged in resolving it on an unprecedented scale. Thanks to this, both countries developed cadres of competent high- and middle-rank commanders, and were able to adapt against the enemy new tactical, organizational, fiscal and political solutions. The war was also an impulse to carry out thorough reforms and had an impact on the political history of both powers.

Arkadiusz Białycki